

31. mail toimus Türi Kultuurikeskuses ESTA Kesk-Eesti teemapäev „SHS KOV üksuse sotsiaalteenused. Koduteenus.“ Osalejaid oli 68 inimest 28-st omavalitsusest. Teemapäeval keskenduti pikaajalisele hooldusele fookuseerituna koduteenusele. Neli valda: Türi, Kastre, Tori ja Põhja-Sakala, tutvustasid enda korraldatavat koduteenust oma õnnestumiste ja muredega. Marie Johanson Sotsiaalkindlustusameti kvaliteediosakonnast tutvustas loodavat koduteenuse kvaliteedijuhist. Heli Ferschel SKA KOV nõustamisüksusest tutvustas plaane seoses koduteenuse arendamise toetamisega.

Ülevaade teenuse sisulisest osutamisest tõi välja, et hajaasustusega piirkondades on hooldustöötajad suures osas sotsiaaltransporditeenuse osutajad. Lisaks koduteenuse klientidele osutatakse transporditeenust ka valla teistele abivajajatele. Isikuabi osutamine on väga tagasihoidlik. Hooldustöötaja töötasu on keskmiselt 730 eurot kuus.

Päeva lõpetas aktiivne arutelu vajadusest kujundada ühtsed üle-eestilised põhimõtted koduteenuse korraldamiseks ja osutamiseks. Erinevalt käsitletakse isikuabi korraldamist ja osutamist. Linnalistes piirkondades on see välja töötatud ja rakendatud. Hajaasustusega piirkondades on isikuabi osutamine märkimisväärselt tagasihoidlikum ja sõltub personaalselt kohalikest teenuse korraldajatest. Omavalitsuseti erinevad teenusele saamise kriteeriumid, mille üheks põhjuseks on ühtsete hindamisjuhendite puudumine. Teenuse vajaduse hindamisel tekitab enim segadust abivajaja pereliikmete olemasolu ja sissetulekute arvustamine. Mõni omavalitsus lähtub ainult abivajajast sõltumata pereliikmete olemasolust. Mõni omavalitsus hindab abivajajat koos pereliikmete võimaliku rahalise ja füüsilise panusega hooldusprotsessi.

Suure probleemina toodi esile üle-eestilise ühtse teenuse hinnastamise põhimõtete mudeli väljatöötamise ja klientidelt omaosaluse võtmise põhimõtete mudeli vajadus. Omaosaluse võtmisel on igal omavalitsusel välja töötatud enda lähenemine ja see tekitab väga suure erinevuse teenuse eest tasu võtmisel.

Aktiivse arutelu põhjal sõnastati pikaajalise hoolduse korraldamise kitsaskohad ja iseloomulikud tunnused vaadatuna koduteenuse korraldajate ja osutajate vaatevinklist:

- Kust läheb piir koduteenuse ja tugiisikuteenuse vahel? Hajaasustusega piirkondades on abivajajatel raske selget piiri paika panna. Palju on transporditeenust koduteenuse klientidele, vähe isikuabi.
- Hajaasustusega piirkondades koduteenuse osutamine hooajaline. Talvel teenuse vajadus hüppeliselt kasvab. Teede olukord on talvel halb, inimesed liiguvad vähem.
- Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus on liiga kallis ja kättesaamatu.
- Dementsussündroomiga klientidega on väga suured probleemid. Kurdeti kompetentsikeskuse väikest kasutegurit. Ühe näitena toodi välja, et nad ei tea millised hooldekodud võtavad vastu dementsussündroomiga inimesi.
- Koduõenduse kättesaadavus hajaasustusega piirkondades on väga suur probleem.
- Perearstidega on suhted valdavalt head või väga head.
- Rahul ollakse abivahendite süsteemi ja kättesaadavusega.
- Teenuse hinna kujundamise põhimõtted võiksid olla riigi poolt välja töötatud. Kas teenusel on tunnihind, toiminguhind? Kas koduabil ja isikuabil on erinev hind? See võimaldaks püüda ühtlustada või järele aidata väga väikest töötasu maksvaid omavalitsusi, kuna töötasu on üks teenuse hinna komponentidest.

- Omaosaluse võtmise ühtsed põhimõtted. Kas ja millistel tingimustel teenus tasuta? Milline summa peab inimesele elamiseks kätte jääma ja mida arvestatakse eluliselt vajalike kuludena? Omaavalitsuseti väga erinevad lähenemised.

Arutelu tekkis lähedase inimese arsti juurde saatmise küsimuse üle. Millistel tingimustel töötav pereliige saab oma tööajast lähedasega arsti juures käia?

Vastus: Töölepingus seadus § 92 lõige 1 punkt 2 näeb ette, et tööandja ei tohi lõpetada töötajaga töölepingut põhjusel, et töötaja täidab olulist perekondlikku kohustust. Terviseabi võimaldamine oma abivajavale pereliikmele on kahtlemata oluline perekondlik kohustus.

Töölepingu seaduse § 42 annab õiguse nõuda tööandjalt **mõistlikus ulatuses** vaba aega töötajale oluliste perekondlike kohustuste täitmiseks, mida töötaja töövälisel ajal teha ei saaks. Töölepinguseaduse § 38 alusel peab tööandja maksma töötajale selle aja eest keskmist töötasu.

Teemapäeva korraldajad ei palunud eraldi tagasisidet teemapäeva kohta, kuid üldiselt jäädi rahule ja tehti ettepanek, et iga KOV kohustusliku teenuse kohta võiks korraldada analoogseid teemapäevi.